

Samenvatting toelichtingen persbriefing Vogelgriep Lelystad, 22 februari 2006

Prof.dr.ir. Mart de Jong, veterinaire epidemioloog aan Wageningen Universiteit en bij de Animal Sciences Group:

Problematiek van vogelpest vanuit een epidemiologisch perspectief

Maatregelen tegen vogelpest kunnen zijn gericht op het voorkomen van :

- introductie van het virus bij de gehouden dieren in Nederland,
- verdere verspreiding na een eventuele introductie.

De maatregelen tegen vogelpest tot nu toe zijn gericht geweest op het voorkomen van introductie. Het wordt echter steeds duidelijker dat de H5N1 variant van vogelpest gedurende langere tijd aanwezig zal blijven in grote delen van de wereld en dat dit virus met trekvogels mee kan komen naar Europa (zie Chen et al. 2006 in PNAS). Het gaat dus niet meer om een eenmalige dreiging en daarom zal er meer worden nagedacht over hoe we met deze voortdurende dreiging moeten omgaan.

Nederland heeft voorstellen ingediend bij de EU om de kans op introductie verder te verkleinen door buiten lopende dieren te gaan vaccineren. Daarnaast zou vaccinatie kunnen worden toegepast om na een eventuele introductie een verdere verspreiding te voorkomen. Dergelijke vaccinatie is vooral van belang voor de gebieden met een hoge dichtheid van pluimveebedrijven omdat daar een introductie zou leiden tot infectie bij een groot aantal bedrijven.

Er is vaak onduidelijkheid over het effect van vaccinatie. Vaccinatie kan er voor zorgen dat (1) gevaccineerde dieren niet meer ziek worden en (2) dat gevaccineerde dieren het virus niet meer doorgeven aan andere dieren (transmissie). Een goede vaccinatie resulteert in zowel ziektepreventie als ook stoppen van transmissie (zie van der Goot et al. 2005 in PNAS).

Voor vogelpest zoals die nu circuleert is er (naar alle waarschijnlijkheid) een goede vaccinatie mogelijk in kippen, eenden en kalkoenen. Het is daarbij belangrijk dat indien er wordt gevaccineerd het op een juiste manier wordt gedaan en met geschikte vaccins.

Dr. Wim van der Poel, viroloog bij de Animal Sciences Group, Wageningen UR:

Vaccinatie tegen Aviaire Influenza

Door middel van vaccinatie is het mogelijk om pluimvee te beschermen tegen de vogelgriep. Om dit te kunnen bereiken is een vaccin nodig dat een goede immuniteit induceert tegen de oppervlakte-eiwitten van het virus: het neuraminidase en het haemagglutinine. De op te wekken afweer zal zodanig moeten zijn dat niet alleen de ziekteverschijnselen verminderd worden maar ook de verspreiding van het virus in de

populatie voorkomen wordt. Het laatste is met name belangrijk om een eventuele epidemie in te kunnen dammen.

Er zijn diverse typen aviaire influenza vaccins ontwikkeld. Veel vaccins zijn gebaseerd op veldstammen die geen of weinig ziekteverschijnselen geven en na inactivatie geschikt zijn gemaakt voor gebruik als vaccin. Andere vaccin-principes gaan uit van de oppervlakte eiwitten van het influenzavirus die in een ander virus gezet worden, of als zodanig in het vaccin gebruikt worden. In het eerste geval spreekt men van een recombinant vaccin, en in het tweede geval spreekt men van een subunit vaccin.

Dr. Helmut Saatkamp, Universitair Hoofddocent Economie van Dierziekten, leerstoelgroep Bedrijfseconomie, Wageningen Universiteit:

Economische gevolgen van de Vogelgriep epidemie

De economische gevolgen van een mogelijke vogelgriep epidemie in Nederland zijn vooraf zeer moeilijk te voorspellen. Wel kan gesteld worden, dat een groot aantal verschillende bedrijven binnen en buiten de pluimveehouderijsector getroffen kunnen worden. Naast de pluimveehouderijbedrijven zelf zijn dit bijvoorbeeld veevoederbedrijven, transportbedrijven en bedrijven in de verwerkende sfeer (slachterijen, voedingsmiddelenindustrie). Daarnaast is het waarschijnlijk dat ook veel hobbydierhouders getroffen zullen worden door maatregelen die voortvloeien uit de bestrijding van de ziekte. Tenslotte kan een uitbraak grote gevolgen hebben voor bepaalde regio's in Nederland: de uitbraken en de bestrijding kunnen het sociale leven behoorlijk ontregelen.

De financieel-economische gevolgen van een vogelgriep epidemie zijn onder te verdelen in drie categorieën:

- Directe schade: bijvoorbeeld compensatie voor getroffen veehouders en bestrijdingskosten; in 2003 was dit ca. 300 miljoen euro; in dit bedrag is niet de schade begrepen als gevolg van (soms langdurige) leegstand van de bedrijven;
- Vervolgschade of indirecte schade: deze komt voort uit prijsdalingen die wederom het gevolg kunnen zijn van een verminderde export; voor 2003 werd deze schade geschat op ca. 500 miljoen euro;
- Schade gedurende de herstelperiode na de epidemie: dit is het gevolg van een tijdelijke ondercapaciteit en het moeten terugwinnen van exportmarkten; deze schade is zeer moeilijk te berekenen, maar loopt in de orde van honderden miljoenen euro's.

*dr. Barwolt S. Ebbinge, senior onderzoeker team Vegetatie-, Fauna- en Landschapsbeheer
Centrum voor Ecosystemen, Alterra Wageningen
Tevens voorzitter van de Goose Specialist Group van Wetlands International*

Vormen overwinterende wilde ganzen in Nederland een gevaar voor ons pluimvee?

Het Centrum Ecosystemen van het Wageningse instituut Alterra doet al tientallen jaren onderzoek naar wilde ganzen. Gansen worden zowel in Nederland (in samenwerking

met de Nederlandse Vereniging van Ganzenvangers) als in de broed- en ruigebieden In Rusland gevangen en geringd.

Sinds enkele jaren worden de in Nederland gevangen ganzen ook bemonsterd (cloacal swabs = cloacale uitstrijkjes) op het voorkomen van influenzavirussen. Deze monsters worden geanalyseerd door medewerkers van de Erasmusuniversiteit (Ron Fouchier en Vincent Munster). Ook deze winter zijn honderden kol-, brand- en rietganzen bemonsterd en is geen enkel geval van H5N1 vastgesteld.

Ca. 2-3 % van de wilde ganzen blijken wel drager te zijn van ongevaarlijke influenzavirussen.

De trekroutes en omzwervingen van individueel gemerkte ganzen worden op Europese schaal gevolgd, o.a. binnen het kader van de Goose Specialist Group van Wetlands International.

Tot nu toe is er geen enkele aanwijzing dat trekvogels het hoog pathogene H5N1-virus hebben verspreid (zelfs niet in China), hoewel de mogelijkheid dat ze het zouden kunnen verspreiden niet uitgesloten kan worden.

Daarom is het van belang het huidige bemonsteringsprogramma voort te zetten, en ook de mogelijke trekroutes via gemerkte vogels, en door met satellietzenders uitgeruste ganzen beter in kaart te brengen.

Verdere informatie over ganzen en zwanen is te vinden

Op de website www.geese.org of in het boek: Ganzen en Zwanen, arctische trekvogels bij boeren te gast, Fontaine Uitgevers (foto's Hans Dekkers, tekst Bart Ebbinge), 's Graveland ISBN 90-5956-063-0